

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

۳۷. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی

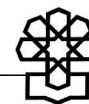
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۵۲۳۳
آذرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۱	مقدمه.....
۲	۱. نگاه کلان به بخش صنعت و معدن در لوایح بودجه سنواتی.....
۳	۲. بررسی تطبیقی تبصره‌های مرتبط و اثرگذار بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور.....
۱۰	۳. بررسی ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش صنعت و معدن.....
۱۴	۴. بررسی ردیف‌های مربوط به اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن.....
۱۵	۵. بررسی جایگاه سازمان‌های توسعه‌ای مرتبط با بخش صنعت و معدن در بودجه ۱۳۹۶.....
۱۶	۶. وضعیت صنعت پتروشیمی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶.....
۱۹	نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۳۷. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی

چکیده

نگاه کلان به لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با رویکرد بخش صنعت و معدن حکایت از این دارد که ماهیت احکام و تبصره‌ها و اعتبارات ردیف‌های متفرقه و طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با احکام و تبصره‌ها و ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور تقریباً مطابقت دارد با این تفاوت که سرجمع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل صنعت و معدن به‌طور میانگین حدود ۲۲ درصد کاهش یافته و اعتبارات عمرانی سازمان‌های توسعه‌ای نیز به‌طور متوسط حدود ۲۴ درصد تنزل یافته است. عمده‌ترین رویکرد هدفمند راجع به بخش صنعت و معدن اختصاص مبلغ ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال در قالب یارانه سود تسهیلات سرمایه‌گذاری و اشتغال موضوع بند «ب» تبصره «۱۹» ماده واحده است که به‌منظور کارآمدی و ثمربخشی، این حکم نیازمند اصلاح است. به‌منظور رفع ابهام و افزایش اثربخشی برخی از تبصره‌ها و اصلاح آنها پیشنهادهای ارائه شده که از میان آنها اصلاح بند «ب» تبصره «۱۹» بسیار حائز اهمیت است.

مقدمه

لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور در حوزه بخش صنعت و معدن به لحاظ شکلی و ماهوی همانند قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور تهیه و ارائه شده و تغییرات اساسی در مقایسه با سال قبل مشاهده نمی‌شود. به‌عبارت دیگر احکام و تبصره‌های ماده واحده، ردیف‌های متفرقه و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با حوزه تولید تقریباً مشابه سال قبل بوده و برنامه مالی هدفمندی مرتبط با بخش صنعت و معدن وجود ندارد. در این گزارش تلاش می‌شود در ابتدا به‌طور اجمالی نگاه کلان به بخش صنعت و معدن در لوایح بودجه سنواتی ارائه شود. در بخش دوم، تبصره‌ها و احکام مندرج در ماده واحده اعم از تأثیرگذاری مستقیم و یا غیرمستقیم بر بخش صنعت و معدن مورد بررسی تطبیقی و واکاوی قرار گرفته و در بخش سوم اعتبارات ردیف‌های متفرقه و نحوه تغییرات آنها به‌صورت تطبیقی بررسی و ارائه می‌شود. در بخش چهارم اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طی فصل صنعت و معدن و سازمان‌های توسعه‌ای مورد ارزیابی قرار گرفته و در نهایت، نتیجه‌گیری و پیشنهادها ارائه خواهد شد.

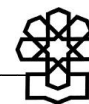
۱. نگاه کلان به بخش صنعت و معدن در لوایح بودجه سنواتی

در نگاهی کلان به لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور به‌رغم افزایش سرجمع منابع و مصارف در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور، این نکته کاملاً مشهود است که بودجه بخش صنعت و معدن انقباضی بوده و در ارتباط با برنامه مالی جاری بخش صنعت و معدن همانند سنوات گذشته هیچ‌گونه ردپایی در لایحه بودجه ندارد. البته در سال‌های قبل نیز این نقصان وجود داشته و اصولاً اعتقادی به برنامه بخشی و تعیین بودجه براساس برنامه وجود ندارد که این موضوع اصالت وجودی برنامه راهبردی بخش صنعت و معدن را دچار خدشه می‌کند. چراکه اگر برنامه‌ای وجود داشته باشد باید احکام مالی آن در قالب سند مالی بودجه ذکر شود تا شکل اجرایی به خود بگیرد. اصولاً طی سال‌های اخیر اکثر طرح و برنامه‌های بخش صنعت در قالبی منفک از بودجه‌های سنواتی تهیه و اجرا شده و از ارتباط ارگانیک و سیستماتیک کمی با سند مالی یک‌ساله بودجه برخوردار بوده است.

به‌عنوان نمونه اجرای طرح میان‌مدت سه ساله آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) با پیش‌بینی ۹۰۰ طرح با حجم منابع حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان در دولت قبل هیچ ردپایی در لوایح بودجه سنواتی همان سال نداشته است. البته منظور از وجود آثار طرح در بودجه سنواتی، ذکر مبلغ طرح در سرجمع بودجه نیست بلکه سیاست‌های هدفمند مرتبط با طرح از قبیل یارانه سود تسهیلات، تعیین نوع اولویت‌بندی و غیره است که باید در قالب احکام بودجه‌ای خود را نشان دهد.

در مثالی دیگر، در طرح جدید اعطای تسهیلات به‌منظور رونق تولید، برای تأمین مالی واحدهای تولیدی تعطیل و نیمه‌فعال که از اردیبهشت امسال شروع و با برآورد اولیه ۷۵۰۰ واحد و منابع پیش‌بینی شده حدود ۱۶ هزار میلیارد تومان اجرایی شده و براساس اطلاعات به‌دست آمده تا ۱۶ آذرماه امسال، حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان به ۱۷۵۸۹ واحد صنعتی پرداخت شده و نظام بانکی هم اعلام کرده که این طرح بدون سقف تسهیلات تداوم پیدا خواهد کرد، هیچ حکمی در لایحه بودجه ذکر نشده است. این نکته مبرهن است که سیاست‌گزینشی و هدفمند اولیه در ادامه مسیر به یک سیاست افقی و عام تبدیل شد و به هر واحد متقاضی ثبت‌نام شده تسهیلات داده می‌شود. ولی باید توجه داشت که برنامه مالی این طرح، یارانه سود تسهیلات، اولویت‌بندی‌ها و جهت‌دهی به شورای پول و اعتبار جهت اختصاص تسهیلات نظام بانکی به جامعه هدف از قبل برنامه‌ریزی شده و غیره باید در سند مالی بودجه سال ۱۳۹۵ دیده می‌شد تا از تنظیم و نظارت‌پذیری بیشتری برخوردار باشد که این‌گونه نشد.

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بررسی انتزاعی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با نگاه صرف به تبصره‌ها و اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن، بخش اندکی از واقعیات بخش صنعت و معدن را نشان می‌دهد و بخش بزرگی از برنامه تأمین مالی بخش در اسنادی خارج از سند

بودجه پیگیری و اجرایی شده و از دسترس نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی خارج است. با در نظر گرفتن این ملاحظات، گزارش حاضر با تأکید بر بخش‌های مختلف لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مشتمل بر ماده واحده و تبصره‌های آن، احکام ردیف‌های متفرقه، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه فصل صنعت و معدن و اعتبارات سازمان‌های توسعه‌ای زیرمجموعه وزارت صنعت، معدن و تجارت مورد بررسی قرار می‌گیرد که در بخش‌های بعدی به آنها پرداخته خواهد شد.

۲. بررسی تطبیقی تبصره‌های مرتبط و اثرگذار بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

چارچوب کلی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مرتبط با بخش صنعت و معدن همانند قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور می‌باشد به استثنای تبصره «۷» که دچار تغییرات محتوایی شده و رویکرد اخذ حق انتفاع پروانه بهره‌برداری از معادن در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ حذف و فقط مطالبات سال‌های گذشته آورده شده است. اضافه شدن احکام جدید در قالب تبصره «۱۹» و «۲۰» از دیگر تغییرات لایحه می‌باشد که تبصره «۱۹» به خصوص بند «الف» آن رویکردی تقریباً برنامه‌ای دارد و به نظر می‌رسد فاقد رویکرد مالی و اثربخشی لازم در قالب بودجه به عنوان یک سند مالی یک‌ساله خواهد بود.

در نگاهی کلی و تطبیقی به تبصره‌ها و احکام مرتبط با بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مهمترین نکته قوت و وجه افتراق لایحه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵، را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. روان‌سازی در تسهیلات مندرج در بند «الف» تبصره «۳» برای بخش خصوصی نکته مهمی است که امکان بهره‌مندی بخش‌های خصوصی را در برخورداری از فاینانس تا سقف ۵۰ میلیارد دلار را در مقایسه با سال قبل بیشتر کرده است به گونه‌ای که اگر به هر دلیلی امکان ایفای تعهد توسط بانک‌های عامل برای طرح‌های بخش خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی فراهم نباشد، دولت اجازه یافته تا از محل سرجمع بودجه سنواتی نسبت به پرداخت تضامین صادره اقدام نماید. اما نکته‌ای که در این بند محل سؤال است، اولویت دادن به طرح‌های دولتی در استفاده از فاینانس است به گونه‌ای که هدفگذاری اصلی روی طرح‌های دولتی بوده و در ادامه این حکم آمده که بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی نیز می‌توانند از این تسهیلات برخوردار شوند. این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ بخش‌های خصوصی و دولتی یکسان دیده شده‌اند.
۲. در بند «الف» تبصره «۷»، برخلاف سال‌های گذشته، دریافت حق انتفاع پروانه بهره‌برداری برای سال ۱۳۹۶ به عهده ایمیدرو سپرده شده و فقط بدهی‌های سال‌های گذشته به حساب خزانه واریز

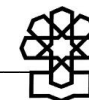
می‌شود که از سرجمع وصولی‌ها، به قیمت‌های مختلف، ایمیدرو، صندوق بازنشستگی فولاد و... بهره‌مند خواهند شد.

۳. در بند «د» تبصره «۷» مالیات سیگارهای داخلی و وارداتی به‌صورت درصدی از قیمت خرده‌فروشی مطرح شده که این موضوع دارای ابهام می‌باشد و باید میانگین قیمت سال قبل ملاک عمل قرار می‌گرفت. به‌علاوه تکلیف سیگارهای تولید مشترک داخل و خارج در این تبصره مشخص نیست.

در بند «و» تبصره «۷» موضوع مطالبات سازمان‌های توسعه‌ای از دولت و تهاثر آن با بدهی‌های سازمان‌های مذکور تا سقف ۲۵۰ میلیارد تومان مطرح شده که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ وجود نداشت. البته این موضوع در بودجه سنوات سال‌های قبل‌تر به‌طور مکرر در قالب رقم ۳۳۰ میلیارد تومان برای سازمان‌های ایدرو و ایمیدرو مطرح می‌شد ولی در هیچ سالی عملکرد نداشت و به‌نظر می‌رسد این رویکرد تهاثری قابل اجرا نباشد.

۴. منابع حاصل از قانون هدفمند کردن یارانه‌های موضوع تبصره «۱۴» لایحه، همانند سال قبل معادل ۴۸ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است و وجه تمایز آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۵، مشخص نبودن مصارف آن در بخش تولید می‌باشد و به همین دلیل فاقد هدفمندی مشخص در تخصیص سهم بخش تولید در راستای ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها می‌باشد.

۵. بند «الف» حکم تبصره «۱۹» کاملاً برنامه‌ای بوده و در بودجه سنوات قبل هم سابقه ندارد. هدف این حکم آمایش سرزمین و ایجاد نهادهای زیرساخت حاکمیتی برای بخش تولید است که هدفی بسیار متعالی است اما در قالب یک سند مالی یک‌ساله فاقد موضوعیت و اثربخشی بوده و در بررسی لایحه بودجه تقریباً قابل اغماض است. اما در بند «ب» این تبصره، حکم بودجه‌ای در قالب اعتبار متفرقه ردیف ۱۱۸-۵۵۰۰۰۰ در جدول شماره ۹ به مبلغ ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال برای یارانه سود تسهیلات سرمایه‌گذاری و اشتغال موضوع بند «الف» این تبصره دیده شده است. این درحالی است که منابع برآوردی بند «الف» و برنامه‌ها نامشخص است چون هنوز آمایش سرزمین و تدوین اولویت‌ها صورت نگرفته و از طرف دیگر بدیهی است که اجرایی شدن بند «الف» زمانبر بوده و اگر مطالعات اولیه صورت نگرفته باشد، بیش از یک دوره یک‌ساله بودجه به طول خواهد انجامید و در نتیجه اعتبار موضوع بند «ب» نیز حتی در صورت تخصیص، به‌دلیل گره خوردن با عملیات بند «الف»، فاقد اثربخشی لازم خواهد بود و بهتر است اعتبار موضوع بند «ب» به طرح فعلی تسهیلات رونق تولید اختصاص یابد تا دولت بتواند سیاست‌های هدفمند و گزینشی در حوزه صنعت و معدن را دنبال کند.

جدول ۱. مقایسه تطبیقی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور
با تأکید بر احکام مرتبط و تأثیرگذار بر بخش صنعت و معدن

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۶)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۵)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۵ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن
تبصره «۳»	الف) تأمین مالی خارجی (فاینانس) تا سقف ۵۰ میلیارد دلار برای طرح‌های بخش دولتی ❖ طرح‌های بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی نیز با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل می‌توانند از تسهیلات مذکور استفاده کنند. ❖ اجازه به دولت برای تضمین طرح‌های بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی و تعاونی‌ها در صورت عدم امکان ایفای تعهد توسط بانک عامل	الف) تأمین مالی خارجی (فاینانس) تا سقف ۵۰ میلیارد دلار ❖ دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل می‌توانند از تسهیلات مذکور با اولویت بخش‌های خصوصی و تعاونی استفاده کنند.	موضوع فاینانس در لایحه با اولویت طرح‌های بخش دولتی مطرح شده در حالی که در قانون بودجه ۱۳۹۵، اولویت با بخش‌های خصوصی و تعاونی بوده است. اما مهمترین نکته قوت لایحه و وجه تمایز آن به قانون بودجه ۱۳۹۵ در این تبصره تضمین بانک‌های عامل در صورت بروز هرگز، مشکل در عدم توانایی ارائه تضمین لازم توسط بانک‌های عامل است که این امر می‌تواند محرک و حمایت خوبی برای واحدهای تولیدی بخش خصوصی باشد تا از این تسهیلات بیشتر بهره‌مند گردند.
تبصره «۵»	الف) تأمین مالی از طریق انتشار اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی تا سقف ۱۰۰ هزار میلیارد ریال برای اجرای طرح‌های شرکت‌های وابسته به وزارتخانه‌ها با تضمین خود از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و طرح‌های حمل‌ونقل مانند وسائط نقلیه برقی، طرح‌های آبرسانی، تصفیه‌خانه‌ها، نیروگاه‌ها، پتروشیمی و ... ب) اجازه انتشار اوراق مالی اسلامی به دولت تا مبلغ ۲۰۰ هزار میلیارد ریال به صورت ریالی و ارزی برای تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) نیمه‌تمام مندرج در پیوست (۱) ه) اجازه صدور اسناد خزانه اسلامی به دولت تا سقف	الف) تأمین مالی از طریق انتشار اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی تا سقف ۱۰۰ هزار میلیارد ریال برای اجرای طرح‌های شرکت‌های وابسته به وزارتخانه‌ها با تضمین خود از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و طرح‌هایی مانند حمل‌ونقل به ویژه وسائط نقلیه برقی، طرح‌های آبرسانی، تصفیه‌خانه‌ها، نیروگاه‌های برق، پتروشیمی و ...	در بند «الف» لایحه همانند قانون بودجه ۱۳۹۵ با تأکید بر طرح‌های حمل‌ونقل مانند وسائط نقلیه برقی (خودروهای برقی، موتورسیکلت) می‌تواند علاوه بر تحریک صنعت خودروسازی و قطعه‌سازی موجبات کاهش آلودگی هوای کلانشهرها و کاهش مصرف سوخت را به دنبال داشته باشد. طرح‌های آبرسانی بر صنایع لوله‌سازی کشور که دارای ظرفیت‌های خالی است اثرگذار خواهد بود. طرح‌های پتروشیمی نیز می‌تواند به تحریک صنایع پایین‌دستی پتروشیمی (صنایع لاستیک و پلاستیک) و به خصوص تقویت ارزش صادرات غیرنفتی مؤثر باشد. بند «ب» تبصره «۵» در قانون بودجه ۱۳۹۵ هم عیناً وجود داشت و در لایحه عناوین این طرح‌های نیمه‌تمام در پیوست (۱) آمده است. این امر می‌تواند با تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام حوزه صنعت و معدن، موجبات رشد

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۶)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۵)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۵ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن
	<p>۷۵,۰۰۰ میلیارد ریال به منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک سرمایه‌ای و غیره به طلبکاران غیردولتی</p> <p>(و) اجازه صدور اسناد اوراق تسویه خزانه به دولت تا مبلغ ۱۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال به صورت جمعی - خرجی به منظور تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی</p> <p>(ط) اجازه صدور انتشار اوراق مشارکت ارزی - ریالی به وزارت نفت در سقف ۵۰,۰۰۰ هزار میلیارد ریال به منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک</p>	<p>(ه) اجازه صدور اسناد خزانه اسلامی به دولت تا سقف ۷۵,۰۰۰ میلیارد ریال به منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و... به طلبکاران غیردولتی</p> <p>(و) اجازه صدور اسناد اوراق تسویه خزانه به دولت تا مبلغ ۱۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال به صورت جمعی - خرجی به منظور تسویه بدهی‌های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی</p>	<p>صنعتی و افزایش بهره‌وری سرمایه و افزایش اشتغال‌زایی را در پی داشته باشد.</p> <p>بند «ه» لایحه همانند قانون بودجه ۱۳۹۵ عیناً تکرار شد و پرداخت مطالبات پیمانکاران حوزه تولید می‌تواند به تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام باقیمانده کمک کند.</p> <p>بند «و» نیز همانند قانون بودجه ۱۳۹۵ عیناً آمده است.</p> <p>پرداخت مطالبات بخش خصوصی با توجه به چالش جدی کمبود نقدینگی واحدها و در دسترس نبودن منابع سرمایه در گردش می‌تواند تحرک مناسبی در بخش تولید ایجاد کند.</p> <p>بند «ط» لایحه، جدید است و در قانون بودجه ۱۳۹۵ نبوده است و طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش صنعت می‌تواند صنایع لوله‌سازی و تجهیزات نفت و گاز را تحت تأثیر قرار دهد که البته به نوع قرارداد به‌خصوص با طرف‌های خارجی نیز بستگی دارد تا با رعایت قانون حداکثر، بخشی از تجهیزات موردنیاز در داخل کشور تأمین شود.</p>
تبصره «۷»	<p>الف) وصول بدهی حق انتفاع پروانه بهره‌برداری معادن سنگ آهن که پروانه بهره‌برداری آنها به نام ایمیدرو است به خزانه کل کشور</p> <p>❖ اختصاص ۴۳ درصد درآمد به وزارت تعاون و کار (سندوق بازنشستگی فولاد)</p> <p>❖ اختصاص ۴۲ درصد درآمد به وزارت صنعت، معدن و تجارت (۸۰ درصد ایمیدرو + ۲۰ درصد سازمان</p>	<p>الف) پرداخت ۲۰ درصد مبلغ فروش محصول بابت حق انتفاع پروانه بهره‌برداری معادن سنگ آهن در سال ۱۳۹۵ که پروانه آنها به نام ایمیدرو است به خزانه کل کشور.</p> <p>❖ در صورت سرمایه‌گذاری برای تکمیل زنجیره تولید حق انتفاع به صورت پلکانی نزولی در طول زنجیره فراوری وصول خواهد شد.</p>	<p>مهمترین وجه تمایز لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۵ این است که در سال آینده فقط بدهی‌های سال‌های گذشته موضوع تبصره به حساب خزانه واریز خواهد شد و حق انتفاع پروانه بهره‌برداری برای سال آینده با ایمیدرو خواهد بود که نکته مثبتی است.</p> <p>بند «ج» لایحه در مقایسه با قانون بودجه ۱۳۹۵ عیناً آمده است</p> <p>بند «د» لایحه مشابه قانون بودجه ۱۳۹۵ است با این تفاوت که در لایحه مالیات را به صورت درصدی از قیمت خرده‌فروشی مطرح کرده در حالی که در</p>

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۶)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۵)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۵ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن
	<p>زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور) جهت طرح‌های اکتشافی، ایجاد و تکمیل زیرساخت‌های معدنی و ایمنی معادن و تکمیل طرح‌های نیمه تمام معدن</p> <p>ج) وصول خالص هرگونه وجوه دریافتی شرکت دخانیات ایران بابت هولوگرام و سایر حقوق انحصار محصولات دخانی و واریز به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کشور توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>د) از ابتدای سال ۱۳۹۶ علاوه بر مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده برای تولید و واردات انواع سیگار و محصولات دخانی، مشمول مالیات زیر نیز می‌شود:</p> <ul style="list-style-type: none"> - مالیات هر پاکت انواع سیگار داخلی به میزان ۲۰ درصد و وارداتی به میزان ۳۰ درصد قیمت خرده‌فروشی - مالیات انواع توتون پیپ و تنباکوی آماده مصرف به میزان ۲۰ درصد و وارداتی به میزان ۳۰ درصد قیمت خرده‌فروشی <p>ه) رد دیون دولت به صندوق بازنشستگی فولاد</p> <p>❖ دولت مکلف است جهت رد دیون خود به صندوق بازنشستگی فولاد مبلغ <u>۱۲,۰۰۰ میلیارد ریال</u> اختصاص دهد</p>	<p>❖ اختصاص ۵۰ درصد درآمد به وزارت تعاون و کار (صندوق بازنشستگی فولاد)</p> <p>❖ اختصاص مبلغ ۴۳۰۰ میلیارد ریال به وزارت صنعت، معدن و تجارت (۸۰ درصد ایمیدرو + ۲۰ درصد سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور)</p> <p>ج) وصول خالص هرگونه وجوه دریافتی شرکت دخانیات ایران بابت هولوگرام و سایر حقوق انحصار محصولات دخانی و واریز به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کشور توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>د) از ابتدای سال ۱۳۹۵ به قیمت خرده‌فروشی هر نخ سیگار وارداتی مبلغ ۵۰۰ ریال و تولید مشترک مبلغ ۳۵۰ ریال و تولید داخلی مبلغ ۱۰۰ ریال به‌عنوان عوارض دریافت می‌شود</p> <p>ه) رد دیون دولت به صندوق بازنشستگی فولاد</p> <p>❖ دولت مکلف است جهت رد دیون خود به صندوق بازنشستگی فولاد مبلغ <u>۱۸,۰۰۰ میلیارد ریال</u> اختصاص دهد</p>	<p>قانون رقم مطرح شده بود و به نظر می‌رسد حکم لایحه دارای ابهام است چون مبنای قیمت خرده‌فروشی مشخص نیست چه سالی است و از طرف دیگر باید میانگین قیمت خرده‌فروشی سال قبل مبنا قرار گیرد.</p> <p>فرق بند «ه» در لایحه با قانون این است که مبلغ رد دیون معادل ۶,۰۰۰ میلیارد ریال در مقایسه با قانون سال ۱۳۹۵ کمتر شده است.</p> <p>بند «و» در مقایسه با قانون بودجه ۱۳۹۵ جدید است البته موضوع مطالبات سازمان‌های توسعه‌ای بدون استثنا در بودجه‌های سنوات اخیر به‌طور مدام تکرار شده بود اما به دلیل عدم وصول محل درآمدی هیچ‌گونه عملکردی نداشته است. وجه تمایز این حکم لایحه با سنوات بودجه قبل این است که مطالبات سازمان‌های توسعه‌ای با بدهی آنها به دولت تهاتر می‌شود و به‌نظر می‌رسد این راهکار عملی و قابل حصول است.</p>

تطبيق لايحه با قانون بودجه ۱۳۹۵ و آثار احتمالی حکم لايحه بر بخش صنعت و معدن	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۵)	موضوع ماده (لايحه بودجه سال ۱۳۹۶)	ردیف
		دهد (و اجازه تهاتر مطالبات ایدرو، ایمیدرو و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام یا بدهی‌های آنها به دولت تا سقف ۲,۵۰۰ میلیارد ریال به‌صورت جمعی - خرجی	
مبلغ منابع قانون هدفمند کردن یارانه‌ها تکرار همان مبلغ قانون بودجه ۱۳۹۵ می‌باشد با این تفاوت که در قانون بودجه ۱۳۹۵ با شفافیت بیشتری مصارف بخش تولید به ترتیب و براساس سهم تخصیصی مشخص شده بود درحالی که در لایحه فعلی این حکم به صورت کلی آمده و سهم بخش‌های تولید با توجه به مصارف ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مشخص نیست.	منابع قانون هدفمند کردن یارانه‌ها معادل ۴۸۰ هزار میلیارد ریال به‌منظور پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی به خانوارهای هدف و ارائه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید (د) به‌منظور تقویت تولید ملی و اقتصاد مقاومتی منابع حاصل از اجرای بند «الف» این تبصره به‌شرح ذیل هزینه می‌شود: ❖ ۳۰ درصد جهت یارانه سود تسهیلات اشتغال ❖ ۳۵ درصد جهت پرداخت یارانه سود تسهیلات به واحدهای کوچک و متوسط صنعتی معدنی کشاورزی خدمات فنی مهندسی گردشگری و صادراتی ❖ ۱۵ درصد جهت حمایت از نوسازی صنایع با رویکرد کاهش مصرف شدت انرژی ❖ ۲۰ درصد جهت ارائه مشوق‌ها و زیرساخت‌های صادراتی	منابع قانون هدفمند کردن یارانه‌ها معادل ۴۸۰ هزار میلیارد ریال به‌منظور پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی به خانوارهای هدف و ارائه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید و اشتغال	تبصره «۱۴»

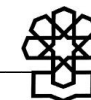

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۶)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۵)	تطبيق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۵ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن
تبصره «۱۶»	تسریع در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از طریق تأمین اعتبار پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ❖ استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ۱۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول اول و ششم) و ۵ درصد اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	تسریع در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از طریق تأمین اعتبار پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ❖ استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ۱۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول اول و ششم) و ۵ درصد اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	این حکم لایحه تکرار حکم قانون بودجه ۱۳۹۵ است و کل منابع در نظر گرفته شده از سرجمع اعتبارات هزینه و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول، حدود ۱۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال (۹۹,۸۱۰ میلیارد ریال) است. به‌عبارت دیگر برای اجرای طرح‌های اقتصاد مقاومتی مصوب، در لایحه بودجه ۱۳۹۶ حدود ۱۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده است اما با توجه به احتمال عدم تخصیص کامل اعتبارات ردیف مذکور و کمبود اعتبارات طرح‌های مذکور و برداشت از سرجمع آنها احتمال وصول این حجم از منابع را محل تردید جدی قرار داده است.
تبصره «۱۹»	الف) برنامه‌ریزی و سیاستگذاری مناسب برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و پایدار و بهره‌برداری مؤثر از مزیت نسبی و رقابتی مناطق از طریق اقدامات ذیل: - تدوین و ارائه اولویت‌های سرمایه‌گذاری به تفکیک رشته فعالیت‌ها تا سطح شهرستان توسط دستگاه‌های اجرایی - ظرفیت‌سازی برای مشارکت فعال و مؤثر - اطلاع‌رسانی شفاف و مشوق‌های مالی، حمایتی - ایجاد رونق در بخش ساختمان - اولویت تخصیص مشوق‌های مالی به پروژه‌ها به ترتیب برای ایجاد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و صنایع دستی - یارانه سود تسهیلات سرمایه‌گذاری و اشتغال موضوع بند «الف» این تبصره از محل اعتبار ردیف ۱۱۸-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره ۹		این حکم کاملاً جدید است و به‌نظر می‌رسد حتی در بودجه سنوات قبل هم سابقه نداشته و بیشتر یک حکم برنامه‌ای است و به‌دنبال آمایش سرزمین و ایجاد نهادهای زیرساخت حاکمیتی برای بخش خصوصی و واحدهای تولیدی است و اینکه آیا اجرای این حکم نیازمند منابع بودجه‌ای هست یا آیا در یک بند مالی یک‌ساله قابل انجام هست یا خیر، همگی سؤالاتی هستند که چرایی این حکم را دچار خدشه می‌کند. اعتبار ردیف متفرقه ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال می‌باشد که به اجرای بند «الف» گره خورده که اجرای آن در دوره زمانی بودجه محل تردید است.

۳. بررسی ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش صنعت و معدن

در بخش اعتبارات ردیف متفرقه مرتبط با دستگاه‌ها و نهادهای حوزه صنعت و معدن براساس ردیف‌های منتخب، می‌توان دریافت که سرجمع ارقام ردیف‌ها در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور در مجموع حدود ۳۶ درصد کاهش یافته است که بیشترین کاهش مربوط به کاهش ۲۹ درصدی تسهیلات به بخش غیردولتی بابت تجهیز و اکتشافات پایه و تفصیلی در بخش معدن، کاهش ۲۶ درصدی در حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی، کاهش ۴۲ و ۶۰ درصدی به ترتیب کمک‌های فنی و اعتباری و زیرساختی برای مناطق کمتر توسعه‌یافته و مناطق جاسک تا گواتر، به‌خصوص کاهش ۳۶ درصدی اعتبارات موضوع از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و کمک به توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی از حدود ۳۲۴ هزار میلیارد ریال به ۲۰۶ هزار میلیارد ریال در ردیف متفرقه ۱۲۷-۵۳۰۰۰۰۰ می‌باشد که آثار سوء این موضوع اخیر می‌تواند روی صنعت خودروسازی و قطعه‌سازی کشور نمایان شود (جدول ۲).

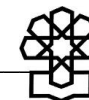
براساس ردیف ۱۳۰۴۰۸ جدول شماره ۵ میزان ۹,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال به‌منظور درآمد حاصل از بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن در نظر گرفته شده است که بر مبنای تبصره «۴» ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن دولت مکلف است درآمد حاصل از این ماده را همه‌ساله در بودجه سالیانه منظور کند تا حداقل ۶۵ درصد آن در چارچوب قوانین و مقررات مالی کشور و در راستای اجرای بهینه تکالیف و مأموریت‌های توسعه بخش معدن و صنایع معدنی کشور توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت هزینه شود، لذا در صورتی که حداقل ۶۵ درصد آن را در نظر بگیریم می‌باید ۵,۸۵۰,۰۰۰ میلیون ریال در ردیف‌های مندرج در قانون برای این منظور مدنظر قرار می‌گرفت. این درحالی است که در ردیف‌های متفرقه جدول شماره ۹ ماده واحده مبلغ ۱,۱۶۷,۴۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است که حدود ۲۰ درصد از مبلغ مورد اشاره در قانون اصلاح قانون معادن را پوشش می‌دهد.

جدول ۲. خلاصه اعتبارات دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با حوزه صنعت و معدن در ردیف‌های متفرقه

درصد تغییرات	قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)					لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)				
	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	عنوان	شماره ردیف	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	عنوان	شماره ردیف
-۴۰	۱۴۹۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	۱۹۰۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعتبار موضوع تبصره «۴» ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن، نظارت و نظام مستندسازی، استخراج و بهره‌برداری و وصول حقوق دولتی معادن	۵۳۰۰۰۰-۲	۹۰۰۰۰۰	۶۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت-اعتبار موضوع تبصره «۴» ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن، نظارت و نظام مستندسازی، استخراج و بهره‌برداری و وصول حقوق دولتی معادن	۵۳۰۰۰۰-۲
۱۷۸	۱۰۸۰۰	.	۱۰۸۰۰	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور- خدمات کارشناسی	۵۳۰۰۰۰-۱۸	۳۰۰۰۰	.	۳۰۰۰۰	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور- خدمات کارشناسی	۵۳۰۰۰۰-۱۸
-۲۴	۱۵۷۵۰	.	۱۵۷۵۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت-کمک به سازمان نظام مهندسی معدن موضوع ماده (۳۵) قانون نظام مهندسی معدن	۵۳۰۰۰۰-۶۴	۱۲۰۰۰	.	۱۲۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت-کمک به سازمان نظام مهندسی معدن موضوع ماده (۳۵) قانون نظام مهندسی معدن	۵۳۰۰۰۰-۶۳
-۲۲	۲۳۳۲۸۰	۱۹۴۴۰۰	۳۸۸۸۰	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور - احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن	۵۳۰۰۰۰-۷۶	۱۸۳۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۳۳۰۰۰	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور- احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن	۵۳۰۰۰۰-۷۴
-۲۹	۵۶۷۰۰	۵۶۷۰۰	.	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی بابت تجهیز و اکتشافات پایه و تفصیلی در بخش معدن موضوع تبصره «۴» ماده (۶) قانون اصلاح قانون معادن	۵۳۰۰۰۰-۷۸	۴۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	.	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی بابت تجهیز و اکتشافات پایه و تفصیلی در بخش معدن موضوع تبصره «۴» ماده (۶) قانون اصلاح قانون معادن	۵۳۰۰۰۰-۷۶
-۲۶	۴۳۷۴۰	.	۴۳۷۴۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعتبار موضوع ماده (۲۰) قانون اصلاح قانون معادن به‌منظور حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی	۵۳۰۰۰۰-۷۹	۳۲۴۰۰	.	۳۲۴۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعتبار موضوع ماده (۲۰) قانون اصلاح قانون معادن به‌منظور حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی	۵۳۰۰۰۰-۷۷

درصد تغییرات	قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)					لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)				
	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	عنوان	شماره ردیف	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	عنوان	شماره ردیف
۱۷	۳۴۴۰۰۰۰	۳۴۴۰۰۰۰	.	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعتبارات موضوع بند «الف» تبصره «۷» اجرای طرح‌های اکتشافی، پژوهشی کاربردی، زیست‌محیطی و ایجاد زیرساخت‌های معدنی	۵۳۰۰۰۰ - ۸۳	۴۰۳۲۰۰۰	۴۰۳۲۰۰۰	.	وزارت صنعت، معدن و تجارت - اعتبارات موضوع بند «الف» تبصره «۷» اجرای طرح‌های اکتشافی، پژوهشی کاربردی، زیست‌محیطی و ایجاد زیرساخت‌های معدنی	۵۳۰۰۰۰ - ۸۰
-۳۳	۲۶۲۴۴۰	۲۱۸۷۰۰	۴۳۷۴۰	اعتبار موضوع تبصره «۶» ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن	۵۳۰۰۰۰ - ۱۱۹	۱۷۵۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	۳۵۰۰۰	اعتبار موضوع تبصره «۶» ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن	۵۳۰۰۰۰ - ۸۱
۱۷	۸۶۰۰۰۰	۸۶۰۰۰۰	.	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور - اعتبارات موضوع بند «الف» تبصره «۷»	۵۳۰۰۰۰ - ۱۲۸	۱۰۰۸۰۰۰	۱۰۰۸۰۰۰	.	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور - اعتبارات موضوع بند «الف» تبصره «۷»	۵۳۰۰۰۰ - ۱۱۸
-						۱۶۰۰۰۰	.	۱۶۰۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت - ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه دخانیات	۵۳۰۰۰۰ - ۱۵۷
-۴۲	۱۳۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰۰	.	سازمان برنامه و بودجه کشور - زمینه‌سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطق کمتر توسعه‌یافته و حاشیه‌ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی - توازن منطقه‌ای (زیرساخت‌ها) و (کمک‌های فنی و اعتباری)	۵۵۰۰۰۰ - ۳	۷۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	.	سازمان برنامه و بودجه کشور - زمینه‌سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطق کمتر توسعه‌یافته و حاشیه‌ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی - توازن منطقه‌ای (زیرساخت‌ها) و (کمک‌های فنی و اعتباری)	۵۵۰۰۰۰ - ۳
-۶۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	.	کمک به ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها از جاسک تا گواتر (سواحل جنوب - مصوبات سفر مقام معظم رهبری)	۵۵۰۰۰۰ - ۱۹	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	.	ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها از جاسک تا گواتر (سواحل جنوب - مصوبات سفر مقام معظم رهبری)	۵۵۰۰۰۰ - ۱۹
-۳۶	۱۶۵۰۰۰۰	۱۶۵۰۰۰۰	.	کمک‌های فنی و اعتباری بابت جایگزینی وسایل نقلیه عمومی فرسوده	۵۵۰۰۰۰ - ۸۰	۱۰۵۰۰۰۰	۱۰۵۰۰۰۰	.	کمک‌های فنی و اعتباری بابت جایگزینی وسایل نقلیه عمومی فرسوده	۵۵۰۰۰۰ - ۷۹

درصد تغییرات	قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)					لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)				
	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	عنوان	شماره ردیف	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	عنوان	شماره ردیف
۰	۱۰۰۰۰۰۰	۰	۱۰۰۰۰۰۰	یارانه سود تسهیلات واحدهای تولیدی با اولویت تولیدات صادراتی	۵۵۰۰۰۰-۹۷	۱۰۰۰۰۰۰	۰	۱۰۰۰۰۰۰	یارانه سود تسهیلات واحدهای تولیدی با اولویت تولیدات صادراتی	۵۵۰۰۰۰-۹۳
-۳۶	۳۲۴۰۰۰	۳۲۴۰۰۰	۰	از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و کمک به توسعه و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی	۵۳۰۰۰۰-۱۲۸	۲۰۶۷۰۰	۲۰۶۷۰۰	۰	از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و کمک به توسعه و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی	۵۳۰۰۰۰-۱۲۷
-۳۶	۱۱۶۸۶۷۱۰					۹۹۷۹۱۰۰			جمع	

۴. بررسی ردیف‌های مربوط به اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن

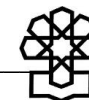
مقایسه تطبیقی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل صنعت و معدن نیز گویای رویکرد انقباضی دولت بوده به‌گونه‌ای که اعتبارات عمرانی فصل صنعت و معدن با کاهش حدود ۲۲ درصدی از حدود ۵,۵۲۰ میلیارد ریال به ۴,۳۰۰ میلیارد ریال کاهش پیدا کرده است و نکته بارز آن کاهش ۲۶/۱ درصدی برنامه اکتشاف منابع معدنی، برنامه ترویج و نظارت بر استاندارد به‌ترتیب با کاهش ۲۷/۴ و ۲۶ درصد و کاهش ۲۴ درصدی در برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی است (جدول ۳).

جدول ۳. مقایسه تطبیقی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) ملی فصل صنعت و معدن

(میلیون ریال)

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

عنوان	برآورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۶	مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۵	درصد تغییر
برنامه اکتشاف منابع معدنی	۲۸۷۰۰	۳۸۸۶۱	-۲۶/۱
برنامه تدوین استاندارد	۲۲۰۰	۲۲۶۶	-۲/۹
برنامه ترویج و اطلاع‌رسانی استاندارد	۳۹۰۰۰	۵۳۷۳۲	-۲۷/۴
برنامه مطالعات زمین‌شناسی	۴۶۴۳۲۱	۴۹۸۸۳۰	-۶/۹
برنامه نظارت بر اجرای استاندارد	۱۴۸۰۰	۲۰۰۰۰	-۲۶/۰
برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۳۶۵۸۰۰۰	۴۸۱۳۲۶۹	-۲۴/۰
برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۹۳۶۶۱	۹۴۷۶۰	-۱/۲
جمع	۴۳۰۰۶۸۲	۵۵۲۱۷۱۸	-۲۲/۱

۵. بررسی جایگاه سازمان‌های توسعه‌ای مرتبط با بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه ۱۳۹۶

نگاهی به اعتبارات سازمان‌های توسعه‌ای از قبیل سازمان‌های ایمیدرو، ایدرو و سازمان صنایع کوچک و شهرک صنعتی ایران نیز مؤید رویکرد انقباضی دولت در اعتبارات بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور است به‌گونه‌ای که به‌طور میانگین حدود ۲۴ درصد از سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان توسعه‌ای بخش صنعت و معدن در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵، کاهش پیدا کرده است. به‌عبارت دیگر سرجمع تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای از ۲,۸۷۷ میلیارد ریال به ۲,۱۷۴ میلیارد ریال در لایحه بودجه ۱۳۹۶ کاهش یافته است. بیشترین کاهش به‌ترتیب در اعتبارات سازمان‌های ایمیدرو و ایدرو (حدود ۲۶ و ۲۵/۸ درصد) مشاهده می‌شود و در سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی این کاهش معادل ۲۲/۷ درصد است.

جدول ۴. نگاهی به وضعیت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای در حوزه صنعت و معدن (میلیون ریال)

درصد تغییر	قانون بودجه ۱۳۹۵	لایحه بودجه ۱۳۹۶	سازمان‌های توسعه‌ای زیرمجموعه وزارت صنعت، معدن و تجارت
-۲۶	۹۵۲۶۴۱	۷۰۴۷۰۰	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - مادر تخصصی
-۲۶	۳۸۸۶۱	۲۸۷۰۰	➤ برنامه اکتشاف منابع معدنی
-۲۶	۹۱۳۷۸۰	۶۷۶۰۰۰	➤ برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی
-۲۵/۹	۵۵۸۵۰۱	۴۱۴۰۰۰	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - تخصصی
-۲۵/۹	۵۵۸۵۰۱	۴۱۴۰۰۰	➤ برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی
-۲۲/۷	۱۳۶۶۱۶۴	۱۰۵۶۰۰۰	شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
-۲۲/۷	۱۳۶۶۱۶۴	۱۰۵۶۰۰۰	➤ برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی
-۲۴/۴	۲۸۷۷۳۰۶	۲۱۷۴۷۰۰	جمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای حوزه صنعت و معدن

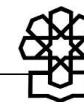
شایان ذکر است که در بخش طرح‌های استانی فصل صنعت و معدن نیز فقط برنامه ایجاد توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی وجود دارد که اعتبار مصوب سال ۱۳۹۵ آن ۳۵ میلیارد ریال بود که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به ۱۰ میلیارد ریال کاهش یافت (با کاهشی ۷۱/۵ درصد).

۶. وضعیت صنعت پتروشیمی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

ارزیابی و تحلیل تطبیقی مرتبط با صنعت پتروشیمی درباره ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و اسناد بالادستی کشور در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. مقایسه احکام قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و تطابق آن با مصوبات برنامه ششم در کمیسیون تلفیق و اسناد بالادستی کشور

تطابق با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	تطابق با سیاست‌های کلی برنامه ششم	لایحه بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۵
مطابق با بندهای «۱۲» و «۱۴» سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر تحقق هدف افزایش تولید و صادرات محصولات پتروشیمی	این تبصره با فرض تحقق منابع حاصل از آن می‌تواند با بندهای «۱۱» و «۱۶» امور اقتصادی در راستای تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز و افزایش ارزش‌افزوده این بخش‌ها از طریق تبدیل آنها به محصولات پتروشیمی تطابق داشته باشد.	تبصره «۵» (الف) به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی، ورزش و جوانان، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های انرژی اتمی ایران و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اجازه داده می‌شود با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ و یا قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تا سقف یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود با اولویت اجرای پروژه‌ها و طرح‌های میادین نفت و گاز مشترک با همسایگان و مهار آب‌های مرزی، طرح‌های حمل‌ونقل به‌ویژه وسایط نقلیه برقی، طرح‌های آبرسانی و تأمین آب، احداث و تکمیل طرح‌های آب‌شیرین‌کن، تکمیل شبکه جمع‌آوری و انتقال فاضلاب، تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب، نیروگاه‌های برق، شبکه‌های انتقال و توزیع برق، احداث و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ورزشی، تبدیل گاز به فرآورده‌های شیمیایی و همچنین	تبصره «۵» (الف) به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی، ورزش و جوانان، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی و سازمان انرژی اتمی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت، مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ تا سقف یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود با اولویت اجرای پروژه‌ها و طرح‌های میادین نفت و گاز مشترک با همسایگان و مهار آب‌های مرزی، طرح‌های حمل‌ونقل به‌ویژه وسایط نقلیه برقی، طرح‌های آبرسانی و تأمین آب، احداث و تکمیل طرح‌های آب‌شیرین‌کن، تکمیل شبکه جمع‌آوری و انتقال فاضلاب، تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب، نیروگاه‌های برق، شبکه‌های انتقال و توزیع برق، احداث و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ورزشی، تبدیل گاز به فرآورده‌های شیمیایی و همچنین

تطابق با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	تطابق با سیاست‌های کلی برنامه ششم	لایحه بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۵
		<p>راندمان بالا مانند تولید همزمان برق و آب شیرین و برق و گرما (CHP) و برق و گرما و سرما (CCHP)، شبکه‌های انتقال و توزیع برق، احداث و تکمیل طرح‌های نیمه تمام ورزشی، تکمیل و تجهیز بیمارستان‌های نیمه تمام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تبدیل گاز به فرآورده‌های شیمیایی و همچنین مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی و با رعایت ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و برای طرح‌هایی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین خود در خصوص اصل و سود، منتشر کنند.</p>	<p>مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی و با رعایت ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و برای طرح‌هایی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین خود در خصوص اصل و سود، منتشر نمایند.</p>
—	—	<p>جزء «و» تبصره «۷» - به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات سازمان‌های گسترش و نوسازی صنایع ایران و توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایدرو و ایمیدرو) و شرکت ملی صنایع پتروشیمی از دولت بابت سهم آنها از واگذاری سهام مطابق قوانین مربوط و تأمین سرمایه بانک تخصصی صنعت و معدن مربوط به قبل از سال ۱۳۹۶ را با بدهی آنها تا سقف دو هزار و پانصد میلیارد (۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) به صورت جمعی - خرجی تهاتر نماید.</p>	—

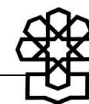
در جدول ۶ طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای شرکت ملی صنایع پتروشیمی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ ارائه شده است.

جدول ۶. طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای شرکت ملی صنایع پتروشیمی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی جدید و قدیم	عنوان طرح	اهداف کمی طرح	مقدار (کیلومتر)	هزینه واحد	سال شروع - خاتمه	سال‌های قبل از برنامه پنجم	عملکرد دوران برنامه پنجم		دوران برنامه ششم		جمع کل
							مصور ۱۳۹۵	عملکرد سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰	برآورد ۱۳۹۶	سال‌های بعد	
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۲ (۴۰۳۰۲۰۰۴)	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن به شهرهای مهاباد، سنندج، ... ممسنی	احداث خط لوله انتقال اتیلن	۲۱۰۰	۴۲۶۴۶۵۰	۱۳۸۳-۱۴۰۰	۳۲۴۸۸۳۷	۱۲۶۵۵۶۷	۵۸۶۲۶۰	۴۶۴۰۰۰	۳۳۹۱۱۰۰	۸۹۵۵۷۶۴
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۳ (۴۰۳۰۲۰۲۵)	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن مرکزی	احداث خط لوله گاز اتیلن	۶۰۰	۸۴۷۷۲۰	۱۳۸۸-۱۴۰۰	۸۶۳۸۵	۹۲۴۳۸	۲۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۸۴۸۰۹	۵۰۸۶۳۲

طرح خط لوله اتیلن غرب در سال ۱۳۸۱ به منظور توسعه مناطق کمتر توسعه یافته غرب کشور به تصویب رسید و در سال ۱۳۸۳ عملیاتی شد. با گذشت بیش از ۱۰ سال از آغاز طرح هنوز به بهره‌برداری کامل نرسیده است. براساس گزارش شرکت ملی صنایع پتروشیمی در پایان سال ۱۳۹۴ پیشرفت فیزیکی این طرح ۸۰/۶۸ درصد بوده است که نسبت به سال قبل آن فقط ۲/۰۸ درصد پیشرفت داشته است. براساس آمار ارائه شده در جدول ۶ با احتساب برآورد سال ۱۳۹۶ حدود ۳۷/۸ درصد از کل هزینه طرح باقی می‌ماند که باید تا پایان سال ۱۴۰۰ تأمین اعتبار شود. یکی از عوامل اصلی کند بودن پیشرفت فیزیکی این طرح کمبود منابع مالی است. البته تغییرات مکرر در طراحی پروژه‌ها، افزایش طول خط لوله و تعداد مجتمع‌ها و فقدان مدیریت یکپارچه بر این مجموعه بزرگ برای برنامه‌ریزی و مشخص نبودن ارتباط هر یک از بخش‌ها، از دیگر دلایل طولانی شدن اجرای طرح است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد

نتیجه‌گیری

چارچوب کلی احکام و تبصره‌ها و ردیف‌های بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه ۱۳۹۶ مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور می‌باشد و در سرجمع اعتبارات بخش در مقایسه با قانون سال قبل انقباضی بوده و در بخش اعتبارات طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به‌طور میانگین حدود ۲۲ درصد کاهش را نشان می‌دهد. عمده‌ترین تغییر رویکردی درخصوص بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه ۱۳۹۶؛ اختصاص حدود ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات است که قرار است به اولویت‌های موردنظر که مشوق‌های مالی، به آنها تخصیص پیدا می‌کند، پرداخت شود.

پیشنهادها

۱. اصلاح تبصره «۳» ماده واحده

در سطر دوم بعد از عبارت «تسهیلات مذکور را به» عبارت «طرح‌های بخشی خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل» اضافه گردد و جمله بعدی «طرح‌های بخش خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی نیز با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل می‌تواند از تسهیلات مذکور استفاده کنند» حذف گردد.

۲. اصلاح بند «د» تبصره «۷» ماده واحده

در بند «۱-۱» بعد از عبارت «سی (۳۰) درصد»، عبارت «میانگین قیمت خرده‌فروشی سال قبل» اضافه گردد.

۳. بازنویسی بند «ب» تبصره «۱۹» ماده واحده

«یارانه سود تسهیلات سرمایه‌گذاری و اشتغال موضوع جزء «۶» بند «الف» این تبصره از محل اعتبار ردیف ۱۱۸-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره ۹ این قانون تأمین می‌شود».

شماره مسلسل: ۱۵۲۳۳

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره چاپ: ۳۶۳

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت: ۲۲۰

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۹/۲۰

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۳۷. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه صنعت و معدن)

تهیه و تدوین کنندگان: ابراهیم مقصودی، سعید شجاعی، فاطمه میرجلیلی

مدیر مطالعه: علی اصغر اژدری

ناظران علمی: محمدحسن معادی رودسری، فرید دهقانی، محمدرضا محمدخانی

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۳۹۶

۲. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۲۴